HAZRETİ TALHA BİN UBEYDULLAH

İlk îmâna gelenlerden ve aşere-i mübeşşereden. Dedesi, Ebû Bekr-i Sıddîkın dedesinin kardeşidir. Bedir gazâsında, Şam tarafında vazîfeli idi. Diğer gazâlarda bulundu. “Talha, ile Zübeyr, Cennette komşularımdır” hadîs-i şerîfi” ile medh edildi. Çok zengin olup bütün malını Allah yolunda dağıttı. Deve Harbinde Hazreti Ali tarafında değil idi. Orada, ok ile şehîd oldu. Hazreti Ali buna çok üzüldü. Ağlı yarak mübârek eli ile yüzünden toprağı sildi; namazını kendi kıldırdı.

Hazreti Talha; Humne binti Cahş, Hazreti Ebû Bekir’in kızı Ümmü Gülsüm ve Ümmü Ebbân binti Utbe ile evlenmiş ve onu erkek, dördü kız ondört çocuğu olmuştur. Oğulları Muhammed, İmrân, Îsâ, Yahyâ, İsmail, İshâk, Yakub, Mûsâ, Zekeriyyâ, Sâlih olup, kızları ise Ümmü İshâk, Aişe, Şu’be ve Meryem’dir.

Hazreti Talha’nın ismi Talha bin Ubeydullah bin Osman bin Amr bin Kâ’b olup, Künyesi Ebû Muhammed, lakabı Feyyaz ve Hayyir (Çok hayır işleyen)’dir. Hicretten yirmidört yıl önce Mekke’de dünyâya geldi. Soyu, altıncı babada Hazreti Ebû Bekir onuncu babada ise Resûlullah (aleyhisselâm) ile birleşir: Babası Ubeydullah, Resûlullah (aleyhisselâm) peygamberliğini ilân ettiği zaman hayatta idi. Talha (radıyallahü anh) babasının vefâtından evvel Hazreti Ebû Bekirin tavsiyesine uyarak, İslâmiyeti kabûl etmiş müslüman olmuştur. İlk îmân edenlerin sekizincisidir. Hazreti Ebû Bekir vasıtasıyla îmân edenlerin beşincisidir.

Hazreti Talha, İslâmı tanımadan önce de ticâretle uğraştığı için sık sık Mekke dışına çıkardı. Bu seyahatlerinden birinde Şam yakınlarında Busra kasabasında bir panayıra gelmişti. Bir rahib: “Panayıra gelenlere sorun; içlerinde Mekke’den gelen var mı?” diye seslendi. Bunun üzerine Hazreti Talha: “Evet, ben Mekkeliyim” dedi. Bunun üzerine rahib; “Ahmed (aleyhisselâm) zuhur etti mi!” diye sordu. Talha “Ahmed kimdir?” diye sordu. Rahib: “Abdullah bin Abdülmuttalibin oğludur. Orası O’nun zuhur edeceği şehirdir. O peygamberlerin sonuncusudur. Kendisi Harem-i şerîften çıkarılacak, hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicret edecektir.” dedi. Rahibin sözleri Hazreti Talha’nın kalbine yer etti. Oradan acele ayrılıp Mekkeye geldi ve “olan biten bir şey var mı?” diye sordu. “Evet var. Abdullahın oğlu Muhammed-ül-Emin peygamber olduğunu iddia etti. Ebû Kuhafe’nin oğlu da “Hazreti Ebû Bekir, ona uydu.” dediler. Bunun üzerine doğruca Hazreti Ebû Bekir’in yanına gitti. Ondan müslüman olduğu cevabını alınca, Hazreti Ebû Bekire rahibin söylediklerini anlattı. Sonra birlikte Resûlullah’a gidip, müslüman oldu. Rahibin sözlerini Peygamber efendimize (aleyhisselâm) de anlattı ve Resûlullah tebessüm ettiler. Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh) müslüman olduğu zaman Mekkeli müşriklerden pek çok eza ve cefa gördü. Rivâyet olunur ki, Nevfel bin Huveylid bin Adeviyye adamları ile birlikte Hazreti Ebû Bekir ile Hazreti Talha’yı yakalayarak onları iple bağladılar ve işkence yaptılar. Temimoğulları da onlara sahip çıkmadı: Bu hâdiseden dolayı Hazreti Ebû Bekir ve Talha’ya (radıyallahü anh) bitişikler mânâsına gelen “karînân” dendi.

Hazreti Talha en yakın akrabaları dahil olmak üzere Mekke müşriklerinden de işkence gördü. Evlerine hapsedilmiş, İslâmdan dönmesi için günlerce aç ve susuz bırakılmıştır. Kardeşi Osman da Hazreti Talha vasıtasıyla îmân etmiş, bu işkencelere o da tabi tutulmuştur. Hele namazlarını eda edecekleri zaman çektikleri sıkıntı ve kendilerine reva görülen işkence tahammülü mümkün olmayan cinstendi. Hazreti Mes’ûd bin Hıraş, gördüğü bir hâdiseyi şöyle nakleder: Safa

ile Merve arasında dolaşırken; elleri boynuna bağlı ve kalabalık bir gurup tarafından takib edilen bir delikanlı gördüm. Etrâfındakilere bu gencin suçunun ne olduğunu sorduğumda bana: Bu Talha bin Ubeydullah'tır. Atâlarının yolundan saptı, diye cevap verdiler. Gencin peşi sıra çirkin sözler söyleyerek onu takib eden bir de kadın vardı. Onun Kim olduğunu sordum. Bu gencin annesidir dediler. Fakat Talha (radıyallahü anh) bütün bu akıl almaz işkencelere göğüs geriyor. Beni öldürseniz de dînimden dönmem diye karşılık veriyordu.

Peygamberimiz (aleyhisselâm), Hazreti Ebû Bekir'le Medîne-i münevvereye hicret buyurduğu zaman Hazreti Talha ticâret için Şam'a gitmişti. Dönerken Medine'ye uğramıştı. Hazreti Peygamberin orada olduğunu öğrenince kervandaki mallarından vazgeçip Mekke'ye gitmedi ve Medine'de kaldı. Es'ad bin Zürare'nin (radıyallahü anh) misâfiri oldu. Bir müddet sonra Es'âd bin Zürare'yi (radıyallahü anh) Mekke'ye gönderip ailesini Medine'ye getirtti. Medine'de Muhacîrin ile Ensâr arasında kardeşlik tesis olunduğunda Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), Hazreti Talha'yı Hazreti Übeyy bin Kâ'b ile kardeş yapmıştı. Hazreti Talha, Bedir'den başka bütün gazâlarda Peygamberimiz (aleyhisselâm) ile beraber bulunmuştur. Çok cesur idi. Bütün gazâlarda Allahü teâlâ'nın dînine hizmet ve şehîdlik mertebesine ulaşmak için kahramanca savaşmış, pek çok defalar Peygamberimizin medhine kavuşmuş ve Cennet ile müjdelenmiştir. Kureyş müşrikleri Resûlullah ve müslümanları ortadan kaldırmak için güçlenmek ve para temin etmek maksadıyla Ebû Süfyân başkanlığında Suriye'ye (Şam'a) büyük bir kervan çıkardılar. Yanlarında otuz kırk kadar muhafızları da vardı. Hazreti Peygamber (aleyhisselâm) önce keşif ve araştırma yapmak üzere Talha ve Saîd bin Zeyd (radıyallahü anh)'ı Medine dışına göndermişti. Bu sebeple onlar Medine'den uzak kalıp Bedir gazâsından haberdar olmayıp, Bedir'e katılmadılar. Fakat gazâ ile vazîfeli olarak Resûlullah (aleyhisselâm) tarafından gönderildikleri için Bedir ehlinden sayılmışlar, ganîmetlerden de kendilerine hisse verilmiştir. Bedir'de bulunanlar gibi kendilerine sevâb verildiği Peygamberimiz (aleyhisselâm) tarafından bildirilmiştir.

Hazreti Talha, Bedir'den sonra İslâmın en büyük gazâsı, ölüm kalım Savaşı olan Uhud'da kahramanlık destanları yazmıştır. Canını Peygamber efendimizi korumak için tehlikeden tehlikeye attı. Eshâb-ı kiram, Resûlullahın yanında çarpışmak için dizildikleri zaman, Resûlullah (aleyhisselâm) Mus'ab bin Umeyr'ın taşıdığı sancağın altında idi. Gazâ başlamış müşriklerin sancaktarları öldürülünce müşrik ordusu bozulmuş idi. Hatta müslümanlar, müşriklerin ordugâhına girip ganîmet toplamağa başlamışlardı. Peygamberimiz (aleyhisselâm) Uhud geçidine koyduğu ve hiç bir sûrette ayrılmamalarını emir buyurdukları, Eshâbın en iyi okçularından elli kişinin büyük kısmı, müşrikler yenildi, diyerek bulundukları yerleri terk ettiler. Müşrik ordusu bunu fark edince Uhud Dağını dolaşarak geçide geldiler. Burada bulunan on kadar sahâbîyi şehîd ettiler ve müslümanları arkadan vurdular. O müthiş günde müslümanlar ne olduğunu anlayamamışlar, hatta bazıları birbirlerine kılıç vurmuşlardı. Hele harp meydanında Resûlullahın (aleyhisselâm) öldürüldü haberi Eshâb-ı kiramı kalblerinden hançerlemişti. Ne olduğu, anlaşılmamış herkes yeise düşmüştü. Eshâb-ı kiramın bazıları geri dönmek icâb ettiğini, bazıları Resûlullah madem ki öldü, biz de ölünceye kadar kâfirlerle harb edip O'na hemen kavuşuruz diyorlardı. Bir kısım Eshâb da Peygamberimizin (aleyhisselâm) etrâfında toplanmışlar canlarını siper edip Resûlullahı muhafaza etmeye çalışıyorlardı. İşte Hazreti Talha bin Ubeydullah bir an bile geri çekilmemiş, Resûlullahın yanından ayrılmamıştı. Her fazîlet ve üstünlükleri kendisinde toplayan her bakımdan Hazreti Âdem (aleyhisselâm)'dan kıyâmetin kopmasına kadar gelmiş geçmiş ve gelecek olan insanların en üstünü, en güzeli, en yumuşak huylusu, en tatlı sözlüsü olan Peygamberimiz (aleyhisselâm) burada şecaat ve kahramanlığın en güzel ve en üstün misalini gösteriyorlardı. Mikdâd (radıyallahü anh) Uhud gazâsında bulunmuştu. Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) görmüş ve O'nun halini şöyle haber vermişti: "Hazreti Mus'ab bin Umeyr şehîd olmuş sancak düşüyorken, Hazreti Mus'ab sûretinde bir melek sancağı almış, daha sonra Resûlullah (aleyhisselâm) bu sancağı Hazreti Ali'ye vermişti. Kendisini, hak din ve hak bir kitapla peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, düşmanın en şiddetli saldırıları karşısında Resûlullah'ın bir karış bile gerilediğini görmedim. Resûlullah tıpkı, askerî bir birlik gibi, sebat etmekte yerinden ayrılmamakta idi." İşte bu şiddetli günde yedisi muhacirlerden, yedisi ensardan olmak üzere on dört Sahâbî de onunla birlikte sabır ve sebat gösterdiler. Burada bulunan muhacirlerden birisi Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh)'dır. Müslümanların şaşkınlık içinde bulunup dağıldıkları zaman Peygamberimiz (aleyhisselâm) "Ey Allahın kulları, Bana doğru geliniz, Ey Allahın kulları, Bana doğru geliniz!" diyerek seslene seslene ancak otuz sahâbî toplayabilmişti. Peygamberimiz (aleyhisselâm) müşrikler tarafından kuşatılmıştı. Resûlullah (aleyhisselâm) "Kim Allah yolunda vücûdunu bize verir, feda eder" buyurduğu sırada ensardan beş sahâbî sıçrayıp ayağa kalktılar. Peygamberimizin (

aleyhisselâm) önünde çarpışa çarpışa can verdiler, şehîd oldular. Bunların son şehîd olanı ondört yerinden yaralanmış yere düşünce Peygamberimiz “Onu bana yaklaştırınız.” buyurmuşlardı. Bu mübârek şehîd, Resûlullahın (aleyhisselâm) ellerinde şehâdet şerbetini içdi. Peygamberimiz (aleyhisselâm), Talha bin Ubeydullah hazretlerinin de içlerinde bulunduğu onüç sahâbî ile bir köşeye çekildiler.

Müşrikler Peygamberimiz (aleyhisselâm) ve onüç Sahâbîyi yok etmek için üzerlerine yürüdüler. Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Şunları kim karşılar, kim durdurur” buyurdular. Hazreti Talha, “Ben” buyurdu. Peygamberimiz “Senin gibi daha kim var” diye sordular. Ensardan bir zât “Ben” dedi. Peygamberimiz ona “Haydi sen karşıla” buyurdu. O zât gitti müşriklerin üzerine bir aslan gibi atıldı. Gözleri yaşartan kahramanlıklar gösterdi. Birçok kâfiri Cehenneme gönderdi ise de sayıca çok olan müşrikler nihâyet onu şehîd ettiler. Yine müşriklerden bir grup Peygamberimize doğru gelmeye başladı. Peygamberimiz “Şunlara kim karşı koyar” buyurdular. Hazreti Talha yine atıldı. “Ben” dedi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Senin gibi daha kim var” diye sordu. Yine Ensardan bir zât “Ben” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) “Haydi onları sen karşıla” buyurdular. O zât da gitti. Aynı şekilde çarpışa çarpışa şehâdet şerbetini içti. Müşriklerden başka bir grup daha geldi. Resûlullah (aleyhisselâm) aynı şekilde sordu. Yine Hazreti Talha atıldı ise de Peygamberimiz yine “Senin gibi daha kim var” diye sordu. Ensardan bir zât “Ben” dedi, Resûlullah (aleyhisselâm) aynı şekilde onu da gönderdi. O da şehîd oldu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanında bulunan ensardan oniki sahâbî bu şekilde şehâdet şerbetini içtiler, inandıkları, îmân ettikleri Allahü teâlâya ve kendilerine vâd olunan sonsuz Cennet ni’metlerine kavuştular. Resûlullahın (aleyhisselâm) yanında Hazreti Talha bin Ubeydullah’dan başka kimse kalmadı. Müşrikler Peygamberimizi (aleyhisselâm) kastederek yine hücum ettiler. Peygamberimiz “Gelen şu müşriklere kim karşı koyar” buyurdu. Hazreti Talha “Ben” buyurdu ve gitti çarpışmaya başladı. Bir kısmını öldürdü. Bu sırada Peygamberimiz (aleyhisselâm)’in yanına bazı sahâbîler yetiştiler. Eshâb-ı kiram burada akıllara durgunluk verecek, gözlerin bir daha göremeyeceği kahramanlıklar gösteriyorlardı. Din-i İslâmda her türlü iyilik ve fazîlette ümmetin en önünde olan Eshâb-ı kiram cihad, şecaat ve kahramanlıkta da en önde olduklarını isbât eden canlı misaller ortaya koyuyorlardı.

Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh) buyurdu ki: “Gördüm ki, Eshâb-ı kiram dağıldı. Müşrikler hücum ettiler ve Resûlullahı (aleyhisselâm) her taraftan kuşattılar. Resûlullahın (aleyhisselâm) önünden mi, arkasından mı, sağından mı, yoksa solundan mı gelen taarruzlara karşı duracağımı bilemiyordum. Bir önden gelenlere bir arkadan gelenlere koştum onları uzaklaştırdı m. Nihâyet dağıldılar.” Hazreti Talha’nın, Uhud’un bu anında vücûdunun her yeri heyecandan ve Resûlullaha (aleyhisselâm) bir zarar gelir korkusundan tir tir titriyordu. O Uhud günü Resûlullah’a (aleyhisselâm) bir zarar gelmemesi için en çok uğraşan en fazla canını hiçe sayanlardan idi. Eshâb-ı kiramdan birçoğu bazı anlar Resûlullah (aleyhisselâm)’ın yanından ayrıldıkları halde Hazreti Talha bir an ayrılmamış idi. Sa’d bin Ebî Vakkas (radıyallahü anh) bu hali haber verdikten sonra: “Biz Resûlullahın (aleyhisselâm) yanına döndüğümüz zamanlar Hazreti Talha’yı hep O’nun etrâfında dönerek çarpıştığını ve kendisini Resûlullaha (aleyhisselâm) kalkan yapıp koruduğunu gördüm.” buyurmuştur.

Müşriklerden çok keskin nişancı, attığını vuran bir okçu vardı. Bu Mâlik bin Zübeyr idi. Bu hain Peygamberimize (aleyhisselâm) nişan alıp bir ok attı. Resûlullahın (aleyhisselâm) başına doğru gelen bu oka başka hiç bir şekilde karşı koyamıyacağını anlayan Talha (radıyallahü anh) elini açarak oka karşı tuttu. Ok elini parçaladı. Parmaklarının bütün sinirleri kesildi. Elinin kemikleri kırıldı. Atılan oka elini tutması, candan çok ötelere yükselmiş bir aşkın, kemâle gelmiş bir imânın, muhabbet ile yanan, anlatılamayan hakiki bir sevginin fiili olarak ortaya çıkmasıdır. Hazreti Peygamber (aleyhisselâm) “Eğer (Talha oka elini beni korumak için tutarken) Bismillah deseydi, insanların gözü önünde Cennete giderdi.” Başka bir rivâyette ise Talha’ya (radıyallahü anh) “Eğer Bismillah deseydin insanlar sana bakışırken, melekler seni göklere yükseltirdi.” buyurmuşlardır. Yine “Uhud günü yer yüzünde sağımda Cebrâil, solumda Talha bin Ubeydullah’dan başka bana yakın bir kimse bulunmadığını gördüm” buyurmuşlardır.

Talha bin Ubeydullah’ın (radıyallahü anh) her yeri kılıç ve ok darbeleriyle delik deşik olmuş, vücûdunda yaralanmayan ve kana bulunmayan bir yer kalmamış idi. O gün vücûdunda altmışaltı büyük yara açılmıştı. Küçükler ise vücûdunda sayılamıyacak kadar çokdu. Bu haliyle dahi cihâda devam ediyordu. Dirâr bin Hattab onun başına şiddetli iki kılıç darbesi indirmiş ve Hazreti Talha kan kaybı sebebiyle de bayılmıştı. Bunu gören Peygamberimiz (aleyhisselâm) yanına gelen Hazreti Ebû Bekir’e hemen Hazreti Talha’ya yardıma koşmasını emrettiler. Hazreti Ebû Bekir onu baygın bir

vaziyette buldu. Hemen başını kaldırdı ve yüzüne su serpti. Hazreti Talha ayıldı. Ayılır ayılmaz ilk sorduğu soru "Resûlullah ne yapıyor" olmuştur. Böylece sevgi ve bağlılığın en güzelini göstermiştir. Eshâb-ı kiramda bu aşk, bu muhabbet, bu îmân olduğu için, Resûlullaha böyle gönül verdikleri için Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olmuşlar, onun için onların verdiği bir avuç arpa sadaka, onlardan olmayanların verdiği Uhud Dağı kadar altın sadakadan daha kıymetli olmuştur.

Hazreti Ebû Bekir, "Resûlullah iyidir. Beni sana O gönderdi." deyince Talha (radıyallahü anh) "Allahü teâlâya sonsuz şükürler olsun. O sağ olduktan sonra her musîbet hiçtir." buyurdu. İşte bu sırada âlemlerin efendisi, iki cihanın sultanı Hazreti Muhammed Mustafa (aleyhisselâm) oraya teşrîf ettiler. Talha (radıyallahü anh)'ın bütün vücûdunu mübârek elleriyle mesh ettiler ve ellerini açıp "Allahım ona şifâ ver, Ona kuvvet ver" diye duâ buyurdular. Talha (radıyallahü anh) biraz sonra sapa sağlam kalktı ve düşmanla yine harbetmeye başladı. Müşriklerden Ebû Zâtülyed, bir ata binmiş (Ben Ebû Zâtülyed'im. Bana Muhammed'i gösteriniz) diye bağırarak Resûlullah'a (aleyhisselâm) doğru geliyordu. Talha (radıyallahü anh) onun önünü kesti. Mızrağını atın arka bacaklarına vurunca; at kuyruğunu iki bacağı arasına sokup çöktü. Talha (radıyallahü anh)'da mızrağını bu müşrikin göz bebeğine sapladı ve onu bağırtarak öldürdü. Hazreti Talha bu halden sonra da bir hayli yara aldı. Yaraları yetmişbeşi aştı. Sadece başında dört büyük kılıç yarası vardı. Uylukları kılıçla parçalanmış, parmakları çolak olmuş idi. Talha (radıyallahü anh) şehîd olmayı bekliyen kimselerdendi.

Hazreti Talha buyurdu ki: Eshâb-ı kiram "Mü'minlerden öyle yiğitler vardır ki, Allah ile olan ahidlerine (harp meydanlarında sebat) gösterirler. Onların bir kısmı ahdini yerine getirdi (şehîd oldu), bir kısım ise şehîd olmayı bekliyor" (Ahzab 23) âyet-i kerîmesinde bekliyenlerin kim olduklarını merak ediyorlar fakat edeblerinden de bir türlü Resûlullaha (aleyhisselâm) soramıyorlardı. Bedevî birine; Resûlullaha (aleyhisselâm) şehîd olmayı bekleyenlerin kimler olduğunu sor, dediler. Bedevî de bunu Resûlullaha (aleyhisselâm) sordu. Resûlullah cevap vermedi. Bedevî tekrar sordu, Resûlullah yine cevap vermedi. Sonra ben, (Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh) mescidin kapısından çıktım. Üzerimde yeşil elbise vardı. Peygamberimiz (aleyhisselâm) beni görünce: "Şehîd olmayı bekliyenlerin kimler olduğunu soran kimse, nerede" diye sordu. Bedevî "Benim yâ Resûlallah! Buradayım" dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) beni göstererek "İşte bu şehîd olmayı bekliyen kişilerdendir." buyurdu.

Uhud günü İbni Kâmia kâfiri Peygamberimizi (aleyhisselâm) öldürmeğe yemîn etmiş idi, her yerde Onu (aleyhisselâm) arıyordu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) üzerinde iki zırh vardı. Başında da miğfer bulunuyordu. İbni Kamia, Resûlullaha (aleyhisselâm) hücum etti ve kılıcını âlemlerin Efendisi Hazreti Muhammed (aleyhisselâm)'e çaldı. Kılıç darbesiyle mübârek omuzları yaralandı. Bu sırada müşriklerden Ebû Âmir tarafından müslümanları düşürmek için kazılmış çukura kadar gelinmişdi. Diğer bir kılıç darbesi ile Hazreti Peygamber (aleyhisselâm) çukura düştü, miğferlerinin iki halkası mübârek yanaklarına battı. Resûlullaha (aleyhisselâm) ilk defa yetişen Hazreti Ali oldu. Hemen Resûlullahın mübârek ellerinden tutarak Talha bin Ubeydullah da doğrultarak Peygamberimizi (aleyhisselâm) çukurdan çıkardılar. Uhud gazâsının sonuna kadar da Resûlullah'dan (aleyhisselâm) ayrılmadı. Resûlullahı (aleyhisselâm) sırtına alarak Uhud kayalığına taşıdı. Hazreti Talha işte bu Uhud günü Talhat-ül-Hayr (hayırlı Talha) lakabı ile şereflendi ki ona bu lakabı Resûlullah (aleyhisselâm) vermiştir. Kayalıklara gelince Peygamberimiz (aleyhisselâm) bir kayanın üzerine çıkmak istedi. Fakat gayet zayıflamış ve üst üste iki zırh giymiş ve kendisine yetmişten ziyade kılıç vurulmuş olduğundan takat getiremedi. Bunun üzerine Talha (radıyallahü anh) altına oturdu ve Resûlullah (aleyhisselâm) taşın üzerine çıktı. O zaman Resûlullah (aleyhisselâm) "Talha Resûlullaha yardım ettiği zaman cennet ona vacib oldu" buyurdular.

Hazreti Talha, Uhud Harbi'nden Mekke'nin fethine kadar geçen süre içinde yapılan bütün gazvelere katılmıştır. Bu arada Hudeybiye'de biât-ı Rıdvan'da da bulunmuştur. Mekke'nin fethinden sonra Huneyn gazvesinde düşmanın okları karşısında gerileyen ordu içinde sebat edenlerdendir. Tebük gazvesinde herkes elinden gelen gayretle orduyu techîz etmek, (donatmak) için uğraşırken O da herkesle yarışırcasına bütün varını yoğunu sarf etmiştir. İşte bundan dolayı Feyyaz lakabını almıştır.

Resûlullaha (aleyhisselâm) haber verildi ki; münâfıklar, yahudi Saveylim'in evinde toplanmışlardı. Müslümanları Tebük seferinden geri çevirmek istiyorlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz (aleyhisselâm) Talha bin Ubeydullah'ı bazı sahabîlerle Saveylim'in, Casum mevkiindeki evine gitmelerini ve evi, münâfıklık eden bu hainlerin üzerine yıkıp yakmalarını

emr buyurdu. Hazreti Talha bu emri derhal yerine getirdi. Münâfıklardan Dahhâk bin Halife evin arkasından atladı, ayağı kırıldı ve münâfıkların, fitnesi söndürüldü.

Hazreti Enes buyuruyor ki: "Huneyn savaşında Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) "Kim bir düşman öldürürse düşmanın nesi varsa öldürene aiddir. Ganîmete dahil değildir"buyurmuşlardı. Ebû Talha (radıyallahü anh) Huneyn savaşında tam yirmi düşman askeri öldürmüştür. Huneyn'deki gayret hizmet ve kahramanlıklarından ve bilhassa cömertliğinden dolayı da Talhat-ül-Cûd lakabı Resûlullah (aleyhisselâm) tarafından verilmiştir.

Resûlullah (aleyhisselâm) ile birlikte Mekke'ye giden Hazreti Talha, Mekke'de haccı eda edip, Veda hutbesini dinledikten sonra Medine'ye dönmüş ve bir müddet orada kalmıştır. Resûlullah'ın (aleyhisselâm) vefâtından çok müteessir olup, tenha bir köşeye çekilip ağlamıştır. Sonra Hazreti Ebû Bekir'in halife seçildiğini görüp, hemen ona bîat etmiştir. Hazreti Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında da bütün savaşlara katılmıştır. Hazreti Ebû Bekir hastalandığında, yerine kimin halife olmasını Hazreti Talha ile istişâre etmiş ve Hazreti Ömer'i uygun görmüş ve "Hazreti Ömer bu makama en çok lâyık olan zâttır. (Cenâb-ı Hak sana müslümanların işini kime terk ettin) derse açık bir alınla ve müsterih olarak, (Hazreti Ömer'e bıraktım dersin)" buyurmuşlardır.

Hazreti Ömer zamanında şûra meclisi üyesi idi. Hazreti Ömer her husûsta Onun reyine müracaat ederdi. Bir defasında şûra meclisinde fetholunan arazinin mücâhidler arasında taksim olunması veya olunmaması durumu görüşülüyordu. Hazreti Ömer dağıtılmamasını istiyor ve arazinin yalnız Onu fetheden mücâhidlere âit olmayıp ondan sonra gelecek nesillere de âit olduğunu beyan buyurmuştu. Hazreti Ömer'in bu ictihâdından başka şekilde ictihâd edenler oldu ise de Hazreti Talha kuvvetli delîller ortaya koyunca; mes'ele Hazreti Ömer'in teklif ettiği şekilde kabûl olundu. İslâm Hukuku'nda bu ictihâd esas kabûl edildi. Hazreti Ömer'in vefât etmeden önce halife seçilmek üzere namzet gösterdiği altı zattan birisi de Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh)'dır. Hazreti Talha kendi namzetliğinden feragat etti. Reyini Hazreti Osman'a verdi. Hazreti Osman halife seçilince, Hazreti Talha da onu canı gönülden destekledi.

Hazreti Osman devrinde, ilk 6 yıl sakin geçti ve sessiz bir hayat yaşandı. Hazreti Osman âsiler tarafından muhasara edildiğinde, Hazreti Talha O'nu korumak amacıyla Hazreti Ali ve Hazreti Zübeyr gibi oğullarını gönderdi. Oğlu Muhammed şiddetli şekilde âsilere mukâbelede bulundu. Hazreti Osman şehîd edilince Hazreti Talha çok üzüldü. Hazreti Ali halife seçilince O'na bîat etti. Sonra Hazreti Osman'ı şehîd edenlerin derhal cezalarının verilmesini ve kısas yapılmasını istedi. Hazreti Ali de isyancıların Medine'ye hâkim olduklarını bir müddet sonra kendilerine bağlı bir ordu kurulduğu zaman isyancıların ve katillerin cezasının verileceğini beyan etti. Hazreti Talha buna çok üzüldü. Mekke'ye Hazreti Âişe vâlidemizin yanına daha sonra Basra'ya gitti. Hazreti Ali ile karşılarındaki müslümanlar arasında kan dökülmemesi için Hazreti Âişe arabulucu olarak gelmişti. Her iki taraf anlaştılar. Fakat bunu öğrenen Abdullah bin Sebe yahudisi ve ona tabi olan isyancılar gece her iki orduya da hücum ederek, Hazreti Ali ordusuna Âişe (radıyallahü anha) sözünde durmadı, Hazreti Âişe, Talha ve Zübeyr'in bulunduğu tarafta da Hazreti Ali "sözünde durmadı" diye bağırarak fitne çıkardılar ve çok müslüman kanının dökülmesine sebep oldular. Hazreti Talha burada şehîd oldu. Hazreti Âişe bu vaka esnasında bir deve üzerinde olduğundan bu vak'aya cemel vakası denildi. Hazreti Ali harp meydanını gezerken Hazreti Talha'yı maktuller (ölenler) arasında görünce çok üzüldü, çok, pek çok ağladı. Kucağına aldı. Yüzündeki toprakları sildi ve "Ey Ebû Muhammed (Talha) semânın yıldızları altında seni toprağın üzerinde serilmiş olarak görmek bana pek ağır geldi, beni kalbimden vurdu. Keşke yirmi yıl önce öleydim" buyurdu. Hazreti Ali, Hazreti Talha'nın namazını kendi kıldırdı. Vefâtından yirmi yıl sonra kızı Âişe bir gece rüyasında Hazreti Talha'yı gördü ve Ona "Yâ Aişe kabrimin bir tarafından sızan su bana eziyyet veriyor, beni buradan çıkar da başka yere defn et", diye tenbîh buyurdu. Bunun üzerine kızı Âişe çok üzüldü ve akrabalarından bazılarını alarak kabr-i şeriflerini açtılar. Sızan sudan dolayı vücûdunun bir tarafı hafif yeşillenmiş ise de, diğer yerleri yeni defn edilmiş ve bir kılına dahi zarar gelmemiş olduğu halde buldular. Başka bir kabre naklettiler.

Talha bin Ubeydullah hazretlerinin üstünlükleri ve faziletleri pek çoktur. Günyet-üt-Talibin (1322 Mısır Baskısı) seksendördüncü sahifesinde Abdülkâdir-i Geylânî (kuddise sirruh) buyuruyorlar ki:

(Ehl-i sünnete göre, Muhammed aleyhisselâmın ümmeti, başka Peygamberlerin ümmetlerinden daha üstündür. Bu ümmetin de üstünü, Ona îmân ederek mübârek yüzünü görmekle şereflenen Eshâb-ı kirâmdır ki, hepsi Ona tâbi' olmuş, Onun için harb etmiş, Onun uğruna canlarını, mallarını

feda etmişdir. Onun emrini yapmak, birinci vazîfeleri olmuş, herşeyde Onun yardımcısı olmuşlardır. Bu Eshâbın da en üstünü Hudeybiyede, Resûlullah (aleyhisselâm) ile bi'at edip Onun için ölmeğe hâzır olduklarını söz veren kahramanlardır. Bunlar, bindörtyüz kişi idi. Bunların da en üstünü, Bedr muharebesinde bulunanlardır ki, bunlar, Tâlûtun askeri gibi üçyüzonüç kişi idi. Bunların da üstünü, ilk müslüman olan kırk kişidir ki, kırkıncısı, Ömer "radıyallahü anh"dır. Bunların otuzdördü erkek, altısı kadındır. Bunların da üstünü, (Aşere-i mübeşşere) ya'nî Cennete gidecekleri müjdelenen on kişidir. Bunlar, Ebû Bekr, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr bin Avvâm, Abdurrahmân bin Avf, Sa'd İbni Ebî Vakkâs, Sa'îd bin Zeyd, Ebû Ubeyde bin Cerrâhdır. Bunların da üstünü, Hulefâ-i râşidîn, ya'nî dört halife olup, bunların da üstünü Ebû Bekr, sonra Ömer, ondan sonra Osman, ondan sonra Ali'dir).

Hazreti Talha'nın bu bütün üstünlük ve faziletlerden sadece kavuşmadığı Hulefa-i râşidîn derecesi olmuştur. Peygamberimiz (aleyhisselâm) "Yeryüzünde Cennetlik bir kimse görmek isteyen Talha bin Ubeydullah'a baksın" buyurdu. Hazreti Âişe anlatır: Ebû Bekir Sıddîk bir gün Resûlullahın (aleyhisselâm) yanına girmişti. Resûlullah ona "Yâ Ebâ Bekir sen Allahü teâlânın Cehennemden âzâd ettiği kişisin" buyurdu. Ondan önce kimseye böyle Atîk ismi vermemişti. Sonra Talha bin Ubeydullah içeri girdi. Resûlullah (aleyhisselâm) ona"Ey Talha sen de şehîd olmayı bekleyenlerdensin" buyurdu.

Hazreti Talha ahlâk, edeb ve fazîlet bakımından çok yüksek idi. Kalbi Allahü teâlâ'nın korkusuyla ve Resûlünün muhabbetiyle doluydu. Bu muhabbeti aşk derecesinden de çok ötelerde idi. O bu aşkının en güzel isbâtını Uhud ve diğer gazâlarda göstermiştir.

Zi'l-Karede gazvesinde mücâhidlerin susuz kalmaması için bir kuyu satın alıp onu mü'minlere vakfetmiş idi. O zaman kuyu satın almak ve vakfetmek büyük bir cömertlik idi. Ayrıca Zü'l-usra gazvesinde savaşa katılanları tek başına doyurmuştur. Günlük geliri bin altın idi. Öksüzleri gözetir; fakîrlerin ihtiyâçlarını görür, biçarelere yardım eder, paraya ihtiyâcı olanlara para verirdi. Teymoğullarının bütün muhtaçları, onun yardımları altında idi. Hazreti Talha bunların dullarını evlendirir, borçlularının borçlarını öderdi.

Resûlullah'ın (aleyhisselâm) vefâtından sonra Ümm-ül-mü'minîn olan ezvac-ı tâhîratın hizmetine koşmuşdu. Bütün malını ve parasını emirlerine amade kılmıştı. Medine'ye gelenler onun evinde misâfir edilirdi. Kendisinden bir şey beklendiğinde onu yerine getirmediği görülmemiştir. Bir gün bir Bedevî, Hazreti Talha'ya gelerek akrabalık iddiasında bulunarak yardım istedi. Hazreti Talha bu akrabalık bağının çok önemli olduğunu söyleyerek, bir arazisinin olduğunu ve isterse onu almasını, isterse satıp parasını vermeyi teklif etti. Bedevî parasını almayı isteyince, Hazreti Talha araziyi Hazreti Osman'a satıp parasını Bedeviye verdi.

Bir gün Hazreti Talha, üzerinde güzel bir maşlah (yünlü harmani) ile yolda giderken adamın biri maşlahını omuzlarından kaptı. Oradakiler maşlahı adamdan geri aldılar. Fakat Hazreti Talha maşlahı adama iade ettirdi. Adam utanarak Hazreti Talha'ya vermek isteyince Hazreti Talha: "Senin olsun, Allahü teâlâ mübârek etsin! Birisi benden birşey umarsa onun umudunu boşa çıkarmaktan Allahü teâlâdan utanırım." buyurdu.

Son derece sevimli idi. Orta boylu, geniş göğüslü, yakışıklı bir zattı, isrâf ve aşırılığa kaçmadan iyi giyinirdi. Onun ahlâkının güzelliğine bir misâl olarak şu kıssa zikredilebilir. Eshâb-ı kiramdan bir çok zât Ümmî Ebân hatunla evlenmek için teklifte bulunmuşlardı. Fakat O hiç birisini kabûl etmedi. Talha bin Ubeydullah (radıyallahü anh) teklifte bulununca kabûl etti. Sebebi sorulduğu zaman: "Onun ahlâkını bilirim. Evine girerken güler yüzle girer, evinden çıkarken mütebessim olarak çıkar. Kendisinden istenildiğinde verir, kendisine bir iyilik yapıldığı zaman teşekkür eder. Bir kusur görünce affeder." diye cevap vermiş ve Hazreti Talha ile evlenmişti."

Hazreti Talha ticâretle meşgûl olurdu. Medine-i münevverede ise ziraatle meşgûl olmuş ve büyük çiftlikler sahibi idi. Kendisinin Hayber'de ve Irak'ta çok arazileri vardı.

Hazreti Talha çok büyük bir zenginliğin içinde bulunmasına rağmen gayet az yer, son derece sade giyinirdi. İsrâf etmez ve isrâf edenleri sevmezdi. Bazen de çok güzel elbiseler giyerdi.

Hâlid bin Sa'îd'in rivâyet etmiş olduğu hadîs-i şerîfte Resûlullah (aleyhisselâm) buyuruyor ki: "Ey insanlar ben Ebû Bekir'den râzıyım. Bunu ona bildirin. Ey insanlar ben Ömer, Ali, Osman, Talha, Zübeyr, Sa'd, Sa'îd ve Abdurrahmân bin Avfdan râzıyım. Bunu onlara bildirin. Ey insanlar Allahü teâlâ Bedr ehlini ve Hudeybiye ehlini bağışladı. Ey insanlar Eshâbım kayınpederlerim (Hazreti Ebû Bekir ve Ömer) ve dâmâdlarım (Hazreti Osman ve Ali) Hakkında bana riâyet

ediniz. Hiç biriniz onlardan hak taleb etmesin. Çünkü o haklar öyle haklardır ki, yarın kıyâmet günü bağışlanmazlar.”

Ebû Hureyre (radıyallahü anh) buyurdu ki: Resûlullah (aleyhisselâm) Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha ve Zübeyr ile birlikte Hira dağının üzerinde bulunuyorlardı. Dağ sarsılmaya, sallanmaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) “Sakin ol ey Hira, senin üzerinde ancak bir peygamber yahut sıddîk yahut şehîdler bulunmaktadır.” buyurmuşlardır.

İbni Mende Talha bin Ubeydullah’dan haber veriyor: Talha bir gece Abdullah bin Amr bin Hirâm’ın kabrini ziyâret etti. Kabirden Kur’ân sesi işitti. Gelip Resûlullah’a söyledi:“O Abdullahdır. Allahü teâlâ, şehîdlerin rûhlarını Cennete koyar. Her gece rûhları bedenleri ile buluşur. Sabah olunca yine Cennette olurlar.” buyurdu.

“Talha ve Zübeyr Cennette benim komşularımdır.” Hadîs-i şerîfi için “Benim kulağım Resûlullahın mübârek ağızlarından kelimesi kelimesine bu hadîs-i şerîfi işitmiştir.” diye buyurdu.

Peygamberimiz (aleyhisselâm) yeni ayı, hilâli görünce, “Allahım bu ayı; râzı olduğun ve sevdiğin işlerde, selâmet, iyilik, îmân ve İslâmımızın devamıyla geçirmemizi nasip eyle. Gadâbını çeken şeylerden (haramlardan da) muhafaza eyle. Ey hilâl benim ve senin Rabbin Allahü teâlâdır.”

Yine Talha (radıyallahü anh), Peygamberimizden (aleyhisselâm) “Ben tevâzuyu severim. Kim Allah için tevâzu ederse Allahü teâlâ onu yükseltir.” “Allahü teâlâ cömerttir. Cömertleri sever.” “Allahü teâlâ güzel ahlâkı sever kötü ahlâkı sevmez.” Hadîs-i şeriflerini haber verdi.

1) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-1, sh. 160
2) Sünen-i Tirmizî cild-1, sh. 376
3) Buhârî’ fedâil-ül-Sahâbe
4) Müslim fedâil-üs-Sahâbe
5) Medâric-ün-nübüvve cild-2, sh. 269
6) El-İsâbe cild-2, sh. 229
7) El-İstiâb cild-2, sh. 219
8) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-3, sh. 214
9) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 87
10) Metâli-un nücûm cild-1, sh. 216
11) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 1075